

eklenmiştir. Toplam 4502 fetvadan oluşan eser 1969 yılından itibaren yedi ve dokuz cilt halinde yayımlanmış, tarihi belirsiz başka baskıları da yapılmıştır. 2. *Ta'limü'l-İslâm*. Soru-cevap tarzında sade bir dille düzenlenmiş, çocuklara yönelik ilmiyal kitabı niteliğindeki eser Emîniyye Medresesi'ndeki islah çalışmaları sırasında yazılmış olmalıdır. Medreselerde ders kitabı olarak okutulan *Ta'limü'l-İslâm*'ın birçok baskısı yapılmış, ayrıca bir Hurşid Ahmed ve Âftâb Ahmed'in İngilizce tercümesi olmak üzere (*Talim-ul-Islam: Lessons in Islam*, Quebec 1991) çeşitli yabancı dillere de çevrilmiştir. 3. *Ravzü'r-reyâhîn* (Delhi 1909). Arapça bir kaside olup Kifâyetullah tarafından Urduca'ya tercüme edilmiş ve bir hâşiyesi yapılmıştır. 4. *Müselmânön Key Mezhebî Aôr Kavmî Agrâz ki Hifâzet* (Delhi 1917). 5. *Risâle-i Şeyhu'l-Hind* (Delhi 1918). Mahmûd Hasan Diyûbendî hakkındadır. 6. *Nefâ'is-i Merğûbe fi hükmi'd-du'â' ba'de'l-mektûbe* (Karaçi, ts. [Mektebe-i Sânevî]). Farz namazlardan sonra yapılan duanın hükmüyle ilgili müellifin fetvasını ve buna karşı diğer bazı âlimlerin verdikleri fetvaları içermektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Kifâyetullah Dihlevî, *Kifâyetü'l-müftî* (der. Hafîzurrahman Vâsî), Karaçi, ts. (Sikender Ali), I, 6-12; a.m.f., *Nefâ'is-i Merğûbe*, Karaçi, ts. (Mektebe-i Sânevî); Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetu'l-havâtır*, VIII, 374-377; Füyûzurrahman, *Meşâhîr-i 'Ulemâ*, Lahore 1976, I, 412-415; N. K. Jain, *Muslims in India: A Biographical Dictionary*, Manohar 1983, II, 25-26; Abdürreşid Erşed, *Bis Barey Müselmân*, Lahor 1986, s. 414-458; Muhammed Üzeyir, *Fetâvâ Mevlânâ Şemshak 'Azimâbâdi*, Karaçi 1989, s.43; M. Ekber Şah Buhârî, *Ekâbir-i 'Ulemâ-i Diyûbend*, Lahor, ts. (İdâre-i İslâmiyât), s. 116-119; M. Khalid Masud, "Kifâyatullah (Muftî)", *Dictionnaire biographique des savants et grandes figures du monde musulman périphérique du XIXe siècle à nos jours* (ed. M. Gaborieau v.dğr.), Paris 1992, I, 14-15.

MUHAMMAD KHALID MASUD

KİLÂB b. REBÎA (Benî Kilâb b. Rebîa) (بنوكلاب بن ربيعة)

Büyük bir Arap kabilesi.

Âmir b. Sa'saa'nın ana kollarından biri olan Benî Kilâb'ın adını taşıdığı Kilâb b. Rebîa'nın soyu Adnân'a dayanır. Çeşitli alt kollarıyla birlikte genellikle bedevî hayat tarzını benimseyen Benî Kilâblılar, Basra-Mekke yolu üzerindeki Dâriye ve Rebeze koruluklarının Medine taraflarında, Kasım, Avâlî ve Fedek çevresinde yayılmış

durumdaydılar. Kabilenin Câhiliye dönemi hakkında fazla bilgi yoktur; sadece yetiştirdiği büyük şair Lebid b. Rebîa'nın sözlerinden Ficâr savaşlarında yer aldığı anlaşılmaktadır (İbn Hişâm, I, 209-210).

Hicretin 6. yılında (627) Benî Kilâb'ın bir kolu olan Kuratâlar üzerine Muhammed b. Mesleme kumandasında bir seriyye gönderildi (bk. KURATÂ SERİYYESİ); ertesi yıl da Medine'ye muhtemel bir saldırıyı önlemek amacıyla Hz. Ebû Bekir kumandasında Necid bölgesine giden seriyye ile Dâriye'deki Benî Kilâb mensupları yola getirildi (Vâkîdî, II, 722; İbn Sa'd, II, 90). Mekke'nin fethi sırasında müslümanlara karşı bir harekete hazırlanan Hevâzinliler'in kendilerine katılma teklifini kabul etmeyen kabileler arasında Benî Kilâb da bulunuyordu (Vâkîdî, II, 805). Hz. Peygamber fetihten sonra bütün kabileleri İslâm'a davet ederken Kilâb b. Rebîa'nın Benî Kuratâ koluna da bir mektup yolladı; fakat mektubu götürülen elçi ağır hakaretlere uğradı. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, Kilâb b. Rebîa'ya mensup Dahhâk b. Süfyân'ı Kuratâlıları tekrar İslâm'a davetle ve reddetmeleri halinde cezalandırmakla görevlendirdi. Dahhâk kendi adıyla anılan veya İkinci Kuratâ Seriyyesi denilen bu harekâtın sonunda davete karşı çıkan Kuratâlıları Dâriye'nin Sammân-Züccülâve (Lâvezüc) mevkiinde bozguna uğrattı. Mekke'nin fethi üzerine müellefe-i kulûbdan sayılan Kilâb b. Rebîa'nın çeşitli kollarına mensup bir heyet Medine'ye geldi ve kabileleri adına İslâm'ı kabul etti. Bu arada Hz. Peygamber'in Dahhâk b. Süfyân'ın kızı Fâtîma'yı veya adı verilmeyen baldızını nikâhına aldığı, fakat gerdeğe girmeden boşadığı rivayet edilmiştir. Resûlullah'ın vefatından sonra veya daha önce (*DîA*, II, 468) irtidat eden Benî Kilâb reislerinden Alkame b. Ulâse kabilesini devlete karşı teşkilâtlandırma faaliyetlerine girişti. Ancak Hz. Ebû Bekir'in gönderdiği askerî birlik karşısında mağlûp olarak Suriye'ye kaçmak zorunda kaldı.

İlk İslâm fetihlerinin ardından bir bölümü Kûfe ve Basra'ya, bir kısmı da Yukarı Mısır'daki Feyyûm bölgesine iskân edilen Benî Kilâblılar daha sonraları Halep ve özellikle Dimaşk çevresinde yoğunlaştılar. İhşidîler zamanında Benî Kilâb reisi Ahmed b. Saîd Halep'e vali tayin edildi. Benî Kilâb'dan bir kısmının İrmîniye fetihlerine katıldığı Sisean'daki bir kalenin onlara nisbet edilmesinden anlaşılmaktadır. Endülü'sün fethi üzerine bazı Benî Kilâb mensuplarının Gırnata'ya yerleştiği bilin-

mektedir (Makkarî, I, 292). Bedevî hayat tarzını İslâm'dan sonra da sürdüren Kilâboğulları 231'den (846) itibaren isyanlarda aktif rol oynamışlar ve zaman zaman mecburi göçe tâbi tutulmuşlardır. 415'te (1024) Halep'te Mirdâsiler hânedanını kurarak Fâtîmîler, Bizanslılar ve Türkler'le mücadele ettiler.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'l-Kelbî, *Cemhere* (Nâcî), s. 314 vd.; Vâkîdî, *el-Megâzî*, II, 534-535, 722, 805; III, 973, 982; İbn Hişâm, *es-Sire* (nşr. Ömer Abdüsselâm Tedmürî), Kahire 1987, I, 209-210; Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellâm, *en-Neseb* (nşr. Meryem M. Hayrûddîr), Beyrut 1410/1989, s. 259-263; İbn Sa'd, *et-Tabakât* (nşr. Abdülkâdir Atâ), Beyrut 1410/1990, I, 123, 228; II, 60, 90; VI, 107, 250; İbn Şebbe, *Târîhu'l-Medineti'l-münevvere*, II, 597-599; Belâzürî, *Fütüh* (Fayda), s. 279, 300, 507; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 166, 262; IX, 134, 150; ayrıca bk. İndeks; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 282, 469, 482; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 475, 742; III, 1018, 1088, 1200, 1279, 1335, 1358; IV, 1534; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil*, VIII, 588; XI, 334-335; a.m.f., *Üsdü'l-gâbe*, I, 302-303; II, 466-467; III, 279, 554-556; İbnü'l-Adîm, *Zübdetü'l-haleb*, I, 119; II, 760-761; III, 1299, 1349; VIII, 3678; IX, 4078-4083; Nüveyrî, *Nihâyetü'l-ereb*, II, 338-340; Makkarî, *Nefhu't-ğib*, I, 292; II, 74; Hamîdullah, *İslâm Peygamberi*, I, 488-490; M. Ahmed Abdülmevlâ, *Benü Mirdâs el-Kilâbiyyün fi Haleb ve şimâli's-Şâm*, İskenderiye 1985; F. Krenkow, "Kilâb", *IA*, VI, 805-806; W. M. Watt, "Kilâb b. Rabî'a", *EP* (İng.), V, 101; Ahmet Önkâl, "Alkame b. Ulâse", *DîA*, II, 468.

MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKAÇI

KİLÂR-ı ÂMİRE

(كيلار عامرة)

Osmanlı sarayında yiyecek içecek malzemelerinin depolandığı yer
(bk. MATBAH-ı ÂMİRE).

KİLÂZİYE

(الكلازية)

Nusayrîliğin
Muhammed b. Yûnus el-Kilâzî'ye
(ö. 1011/1602)
nisbet edilen kolu
(bk. NUSAYRİLİK).

KİLE

(الكيلة)

Özellikle kuru meyve
ve hububat ölçümünde kullanılan
eski bir ölçek.

Arapça'da keyl masdar olarak "ölçmek", isim olarak "ölçek" anlamına gelir. Aynı kökten türeyen kîle de yine "ölçek" demektir. Ârâmîce'deki karşılığı keylâ olan